

I det senaste avsnittet av Harrysons dramatiska historia samtalar professor Dick Harrison och fackbågsfattare Katarina Harrysson Lindberg om den nytt omspunne kungarter.

Om han fanns så glömde man i såna fall bort honom i 400 år och sen bestämde man sig för att berätta om honom och det är väldigt osanolikt.

Du hör Harrysons dramatiska historia på www.historiapunktnu eller det poddar finns.

Det som hände i början på 30-talet var att svenska medarbetare i huvudsak då ingenjörer och ekonomer på naftasyndikat började slå larm till svensk polis.

Därför att de hade noterat att de här ryska medarbetarna helt och hållet i många fall saknade kännedom om bensinbranschen.

De var på pappret kontrollanter och inspektörer och skulle planera för nya bensinanläggningar men man är inte en aning om hur bensinmarknaden fungerade.

Men de var väldigt väl insatta i rysslands interna politiska förhållanden och sådana saker.

Historia nu är poddkasten om människor och händelser som förändrade världen. Programledare är Urban Lindstedt.

Stalins svenska bensinbolag AB-naftasyndikat var verksamt under åren 1928-1937 med flera hundra bensinmackar runt om i landet.

Naftasyndikat hade svensk ledning som var knutna till den kommunistiska 3D-internationalen kom intern.

Naftasyndikat bröt polsivikernas ekonomiska isolering efter revolutionen, vilket gav intäkter i hård valuta.

Samtidigt var naftasyndikat inblandad i espionage och undergjordes kommunistisk verksamhet i Sverige.

Fredrik Malm är riksdagsledamot för Liberalerna och barnbarns barn till Eina Kruse som ledde naftasyndikat och var en grå eminens i stalinistiska Sveriges kommunistiska parti.

Välkommen.

Tack så mycket.

Och du aktuell med boken naftasyndikat berättelsen om direktör Kruse och Stalin's oljibolag i Sverige.

Jag vet inte hur mycket vi ska prata om din relation till Eina Kruse men du är alltså barnbarns barn till en av de ledande kommunisterna i Sverige.

Ja det stämmer och jag upptäckte det för tio år sedan av en slump egentligen.

Att min morfar och även då min morfarsfarr hade personaktör i säkerhetspolisens arkiv.

Men min morfarsfarr då Eina Kruse var ju helt okänd.

Han hade ingen sida på Wikipedia.

Han hade knappt den enda träff på Google och så.

Han hade varit helt okänd för svensk allmänhet i hundra år ungefär eller 80 år.

Men det blir väldigt tydligt om man läser din bok att han var en viktig person för den kommunistiska rörelsen också.

Särskilt i relation till Sovjetun Jonen och Bolsheviken.

Ja jag vill nog hävda att han var den mest centrala personen i det svenska kommunistiska rörelsen under jordiska apparater i alla fall.

I tre år tionden ungefär.

Det är vi talar nu om 1920-talet fram till slutet 40-tal.

Hur är det ämnet idag?

Det är egentligen NAFTA syndikat som var Stalin's oljebolag eller bensinbolag i Sverige.

Det är det vi framförallt ska fokusera på idag.

Men innan kruset är nära förknippat med det här bolaget så är det väl där att få börja.

Hur startade innan krusets politiska engagemang?

Han var Norrbotning född i Boden 1881.

Han föddes nästan samtidigt som den socialistiska rörelsen började organisera sig i Sverige.

Mästepalm höll sitt berömda tal i Malmö till exempel som var startpunkten för socialdemokratin.

Sedan åkte jag innan till USA en rundar runt sekerskiftet och till 1900-talet.

Han kom tillbaka och började jobba för det som blev Handelsbanken sen.

Hannes Sands enskilda bank.

Han började engagera sig i arbetarörelsen på 1910-talet.

Jag har inte lyckats fastställa exakt vilket år.

Men han engagerade sig i socialdemokratin i Norrbotten på 1910-talet.

Sedan när socialdemokraterna sprack 1917 när vänstersocialisterna bröser ur då
då slog Eina Kruset följa med dem.

Det gjorde ju i stort sett alla socialdemokrater i Norrbotten.

De gick ju med vänstersocialisterna då.

Han radikaliserade sedan precis som många andra i rörelsen

och blev läninist och stalinist och kallhamrat av stenhård kommunist kan man säga.

När de använde sig att de skulle ta bort de priserna för inflationen

så stod de tillbaka de priserna för att de inte hittade dig.

Vi kallar de priserna från 30 dollar i måndag till 15 dollar i måndag.

Tryck det på mintmobil.com.

När man sitter idag så kanske man inte riktigt förstår

hur nära relation Sveriges kommuniska parti hade med Moskva.

Och det finns ju en historia bakom det här.

Om du skulle beskriva vilken relation fick Sveriges kommuniska parti till Moskva år 1921?

Ja, man kan säga så här att den här brytningen 1917

De som bröt sig ur Socialdemokratin då och bildade den nya vänstersocialistiska partiet

de var inte några benhård alleninister egentligen

utan de var besvikna på att det var för mycket toppstyrning i sossarna

och de var sura på Jelma Branting

och framför allt var de många passifister.

De var ju mot första världskriget.

Det var därför de bröt sig ur.

De ansåg att Jelma Branting hade slutit en sorts borrefred med de konservativa

även fast Sverige då var neutralt under första världskriget.

Men sedan så kommer ju förändringarna i Moskva och i Ryssland

i Petrograd och Bolsevikerna att ta makten och inför sin diktatur i Ryssland

och då börjar ju en rad av de här partierna

som lämnat Socialdemokratin i Sverige och i flera andra länder i Europa

de knyts ju allt närmare i Moskva

framför allt genom att de får ekonomisk stöd därifrån.
Har man någon koll på hur mycket pengar det handlade om?
Nej, inte exakt.
Det här är ju unionisk verksamhet igen.
Ja och det finns en hel del, har ju forskarna benat ut.
Bland annat så fick ju vänstersocialisten att tidigt ett bidrag
som i dagens penningvärde motsvarar ungefär 2 miljoner
och jag tror då att det var 150 000 ungefär.
Det fick man ju från sina socialistiska vänner i Finland.
Det var egentligen ett lån som sedan Moskva hjälpte till att skriva av.
Det var betydande penningarsummer i alla fall?
Ja definitivt.
Annars var ju partiet i stort sett bankrutt.
Flera av de ledande vänstersocialisterna fick belånas en egna hus
för att klara valrörelsen på hösten 1917 till exempel
så att det var inget rikt partiet på den tiden.
1921 sker ju den stora förändringen
att den kommunistiska internationalen,
som Lenin bildat komintern,
de inför då stadgar,
de här 21 tesorna som de kallas.
Och de var ju väldigt långtgående.
Det innebar ju när det svenska vänstersocialisterna
anslöt sig till eller accepterade de här stadgarna.
Då blev partiet i praktiken ett distrikt
i en centralorganisation styr från Moskva.
Man var inte längre ett självständigt parti.
Och så var det, alltså det svenska kommunistpartiet
var från 1921 fram till 1943
så var man helt och hållet kontrollerat av Moskva.
Då ska man komma ihåg att Moskva,
det bolseviken har leddes ju under,
vad var det de kallade, demokratisk centralism
som i princip, ja, allting bestämts uppifrån.
Ja, det är rätta leder och yrkesrevolutionärer och så.
Och det blev ju väldigt pifärligt
för Sveriges kommunistiska parti som man då hette.
Det hette man ju fram till slutet på 60-talet
och man bytte namn till WPK.
Och idag är det ju vänsterpartiet.
Men de här åren på 20-talet, 30-talet
och en bit in i andra världskriget
när man var helt kontrollerat om Moskva

det blev väldigt pifälligt för att man tvingades ju hela tiden att försvara vad Stalin gjorde.

Man tvingades försvara anfallskriget mot Finland, 39 till exempel, man tvingades försvara målet av Ribben, tropakten och en hel del annat. Så att partiet var ju väldigt, väldigt kontroversiellt.

Jag har precis läst de delarna som har kommit ut av Hennik Bergens bok, landet utanför, som handlar om Sverige under andra världskriget.

För det är väldigt mycket baserat på dagböcker, blir väldigt tydligt att folk fruktar både nazisterna och kommunisterna är alltså Sovjetunionen.

Många fruktar egentligen Sovjetunionen mer än man fruktar Nazi-Tyskland perioder. Och det har ju historiska orsaker att Sverige varit väldigt...

Ja, vi har ju haft en radkrig med Ryssland historiskt under sarimperiet och därefter så hade ju Bolshevikerna, man hade ju expansionistisk, en expansionistisk politik som gick ut på att man skulle försöka understödja maktövertaganden i demokratiska länder i Västeröpa.

Så det var ju en högst påtagligen fullt legitim oro, en fullt berättigade oro.

Det föddes också fram politiska krav på 20-30-talet att man skulle förbjuda det svenska kommunistpartiet.

Nu gjorde ju vi aldrig det.

I Finland gjorde man ju det till exempel.

Men i Sverige skedde aldrig det, men det fanns ju en sådan risk och den bidrog till att det svenska kommunistpartiet också försökte bygga upp under jordigt militärapparat för att antingen kunna

vara en partisanrörelse om till exempel nazisterna skulle okupera Sverige under kriget. Men den skulle ju också kunna

sätta sig in för omstörtande verksamhet
för att genomföra ett kommunistiskt
maktövertagande. Så de här åren var ju
vi tycker att det är rörigt i Sverige
nu för tiden med corona
och det är flyktingkriser
och klimatkriser och finanskriser och
allt vad det är, men
det var mer
det var rörigare
på 2030-talet får man nog konstatera.
Så helt klart, det håller jag
med om till 100 %.
Det bolsevikiska ryssland
i den här tiden var ju internationellt sett
isolerad och det var ju ingen som ville
ha med den regimen att göra egentligen
utanför ryssland.
Men ändå så,
vilken roll fick Sverige
när ryssland sålde ut
sin guldreserv?
En väldigt
viktig roll, man måste då
betänka här att när
Lenin tar makten
i
i ryssland, i Petrograd
på hösten 1917 då
i sens sett i
bolsevikerna, de börjar
genomföra sig i politiska program
som var väldigt långgående. Man gör ju
rent hus med det privata ägandet
i ryssland, man stryper utveckelschandeln
eller förstatliga den snarare
och man avsäger sig
betalningsansvaret
från sakens gamla lån
och det här upprör det ju
inte minst Frankrike nog väldigt, de
var ju kraftigt exponerade mot ryssland
ekonomiskt vid den här tiden.

Så att en radländer i
ja antantländerna då
Frankrike och Storbritannien
bland annat
inför ju blockad mot ryssland
och
samtidigt så
vill ju bolsevikerna
till varje pris
ta ut ryssland ur världskriget för
att östfronten eller rysslands
västfront var ju detta
blödgyn och väldigt.
Så man slöt den här separatfreden
med axelmakterna då med tyskland
med flera på våren 1918
och det
upprör ju också Frankrike
Storbritannien och USA med flera
eftersom tyskland då kunde
förflytta stora trupper till västfronten istället
så att det fanns ju en rad
olika orsaker till att man till varje pris
vill isolera bolsevikerna och göra dem
till en historisk parentes helt enkelt
och
Sverige var ju i den här tiden neutrala
samtidigt så var Östersjöns farvatten
besvärligt
att trafikera
först hade tyskarna kontrollen över det
och sen britterna hade marinlokader
efter framtid 1920 på våren egentligen
och det rallade fram till
att
man behövde till varje pris få lås hårdvaluta
för att kunna betala löner
och utrusta sina röda förband
och importera livsmedel och så vidare
och
för att få tillgång till hårdvalutan
eftersom handen var strypt
och det gick ju inte att röra sig egentligen

längs hela central Europa på grund av
krigsfronterna
då tömde man ryska guldreserver
och man plundrade kyrkor
på ikoner och sånt där
den gamla
ska sara ettens palatstöm
när man på guld och äder stenar och sånt
och sen smugglade man ut den
och väldigt mycket av det här guld det togs ut
via Reavall
det som idag är Tallinn och till Sverige
och där smälte man ner guld
och så satte man nya stämplarna på det
där det stod Made in Sweden och så
skickade man ut det på världsmarknaden
och intäkterna från guldförsäljningen
förde man sedan tillbaka in i Ryssland igen
med hjälp av kurer
alltså som hade sedelbuntare i väskor och sånt här
och här upp, här hittar vi din
Molfars far igen
Ja, han kommer in lite
Ja, den som
var mest instrumental
för den här verksamheten
i alla fall i Sverige
men även globalt
en av de absolut tyngsta spelarna
det var ju den svenska bankmannen
Olof Årsberg
och
det var egentligen Årsbergs bolag
var ombud
för
Bårdsevien
Han var en bankman som också var kommunist
Eller, i alla fall
Ja, han hade sympatier åt det hållet
man kan nog beskriva någon socialist
i alla fall, det kan man nog göra
men i första hand skulle han säga att han var finanshjä
Ja, han gillade pengar

Ja, han var nog beredd att göra upp med vem som helst
han hade hjälpt Saren också med stora lån
under första världskriget
Han såg en möjlighet att tjäna pengar
Ja, det gjorde han
var ju en insider av och fantliga mot
för att han hade ju själv en bakgrund
i Ryssland, familjen var judisk
och kom till Sverige 1877
Han kunde ryska, han hade stora kontaktnät
och även
mycket verksamhet i Tyskland
och nedländerna och så
En förfader till Robert Arsberg kanske
den kända till en profilen och var journalisten
Ja, och tyvärr så har Olof Arsberg
det är väldigt mycket konspirationsteori
kring honom på grund av just
hans judiska börd
och det är ju väldigt tragiskt
att det är så mycket antisemitism
på något sätt kopplat
i personen Olof Arsberg och hans verksamhet
i praktiken
hjälpste han ledningen att
plundra Rysslands befolkning
Men Eina Kruse var inte med här
Eina Kruse, det här bolaget
hette Svenska ekonomiaksebolaget
och det
det aksebolaget leddes av Olof Arsberg
och hade också en hel del kopplingar
till dåvarande statsminister
Jalma Branting, halva hans familj
satt i styrelsen för det här bolaget
och man hjälpte Ryssland
med den här guldplundringen i USA
i de första åren på 1920-talet
talade om nu. Sedan
klev Olof Arsberg ur det här bolaget
och sålde det till den ryska staten
och den ryska staten
behövde en svensk person eftersom

bolaget var registrerat i Sverige
de behövde en svensk person att
sköta det här bolaget. Nu är vi
får vi dra fram klockan till
mitten av 30-talet
och då kommer min morfarsfars
en akurs in i bilden. Och faktum är
att det här bolaget, Svenska ekonomiaksebolaget
som är i stort sett helt okänt
som egentligen
hjälpste ledningen
att hålla sig kvar
vid makten efter oktoberkuppen.
Det företaget var
de sista åren
för att det helt avvecklades
då var det bolaget
registrerat på min morfarsfars
hemadress
på Torsgatan 61
i Sanctierexplan i Stockholm.
Det företaget som räddade ledningen kvar
vid makten. Det är en ganska fascinerande
historia och rätt skrämmande också
hur ja, i praktiken
kanske det här var världens största
världshistorien, största helerihopperation
vi talar om när Ryssland tömdes
på guld. Varför valde den svenska
regeringen att erkänna så jättenjonen 1924?
För Sverige, var vi
tidigt ute här, eller?
Ja, om vi går tillbaka
till det som hände
efter oktoberkuppen
när andra västmakter
införde blockad
mot
Ryssland och mot den nya
Bolshevikiska ledningen
och ströp all handel.
Sverige hade ju absolut inte ett intresset.
Vi var neutrala under första världskriget

och vi såg ju stora
möjligheter till handel med Ryssland.
Det här ledde då fram till att
Sverige
med hjälp av det svenska näringslivet
och
precis när Jalmar Branting blivit
statsminister på våren 1920
då slöt Sverige det första handelsavtalet
med den nya ryska ledningen.
Så Sverige var det land i världen
som slöt det första handelsavtalet
med den Bolshevikiska regimen?
Svar ja, och det ledde ju, det var ju
en enorm ekonomisk vinst för Sverige.
Det blev inte resten av västvärlden
arga några? Orört.
Det finns då en hel del diplomatiska
noter och protester kring data.
Det här ledde ju fram till att det här
företaget Nydkvist och Håll mitrollhettan
till exempel fick en order
på att exportera över tusen lok
till Ryssland, den största
beställningen på lok
någonsin i världen till exempel.
Men det innebar ju också att
Sverige
de facto erkände ledningsregi.
Bolshevikerna fick möjlighet att
träffa en handelsdelegation i Stockholm
där sedan Eina Kruse
då väldigt tidigt fick anställning.
Sedan kom det
det folkrättsliga svenska
erkännandet av Vjetunionen.
Det kom 1924, det dröjde några år till.
Jag vet inte exakt
varför det kom just då.
Så egentligen kan man, egentligen
så kom det de facto erkännande redan
1920 då, genom den handelsavtalen.
Ja, det kan man osäga

och det finns
några böcker avhandlingar
kring
detta också.
Vi måste ju komma ihåg här att
Ryssland hade en stadsstyrdekonomin
så det handlade ju inte om
fria företag som bedrev handeln
mellan varandra.
Nej, precis. Och det fanns ju
det svenska näringslivet
var ju väldigt aktivt i Ryssland
under sartiden och vi hade ju stora
svenska företag som SKF och Eriksson
och andra som var närvarande
i Ryssland.
En hel del av deras anställda
tvingades ju lämna Ryssland
under invaderskriget efter oktoberkuppen.
Så det var ju många
som hade
kontakter i Ryssland och man såg
framför sig
möjligheten till stor svenska export
av industriprodukter, inte minst
till Ryssland.
Sverige satte helt uppenbart
handelsekonomiska
och handelspolitiska skäl
gadshögre prioritet
än arbetet
för demokrati och mänskliga rättigheter
och sådana saker.
Man måste ju komma ihåg så att det här är ju en tid
ni kanske inte i Europa är sådär
dominant demokratiskt heller.
Nej, det är mycket reaktörära regimer
och framförallt
var Europa krigstrött.
Det var såndeslagna ekonomier
så det fanns ju för Sverige
som hade slutit att unna första världskriget
fanns ju väldigt stora möjligheter att exportera

som vi kunde se
efter andra världskriget också.
Varför valde Bolshevikerna
i Ryssland att stötta
svenska kommunister?
Därför att man hade idén
om att det skulle genomföras
en världsrevolution.
Och ena sidan så var Bolshevikerna
rätt så pragmatisk
i bemärkelsen att de behövde ju skapa kontroll
över Ryssland och förstod
att det gav sig hög prioritet.
Men samtidigt så var man
pragmatiska och brutala
men man hade också
en väldigt utopistisk
idé om den här världsrevolutionen
och sedan så
man försökte ju i Berlinlarna
eller i Tyskland att genomföra det
och belakon i Ungern och så vidare.
Sen så
funkar det inte riktigt
om där olika statkupper
när man försökte ju sensätta
och regimskiftena.
Att stödja de kommunistiska partierna.
Dels så fanns det ideologiska målet
om att de här kommunistpartierna
i olika länder skulle genomföra
statkupper eller på något annat sätt
ta makten.
Sedan fanns ju intresset av att
på något sätt
stärkade ryska narrativet
och så. Och då var det väldigt viktigt
att ha
någon man kunde
kontrollera eller samarbeta med
eller någon som var vänligt sinnad
och kunde försvara Ryssland
när pressen skrev negativt

och sådana saker.

Det fanns en hel del
motiv för att göra det.

I today's world, finding the facts
and applying the truth to solve
complicated problems is a bold move.

Become an actuary and use your
master's

skills to solve
problems is a bold move.

Become an actuary and use your
master's skills to solve
problems is a bold move.

Become an actuary and use your
master's skills to solve
problems is a bold move.

Become an actuary and use your
master's skills to bring
predictability to uncertainty.

Actuaries are respected professionals
and truth tellers valued

across the globe and actuaries
are the US news number 22

top paying career. Explore
a great career in a field you love
making a real difference for real
people. Find your path. The world
needs actuaries more than ever.

Nu börjar vi
närma oss huvudämnet
i Nafta syndikat.

Stalins
vad säger man?

Varför bildades Nafta syndikat?

Man kan säga kortfattat
att bröderna Nobel byggde
upp oljeindustrin i Ryssland
andra halvan av 1800-talet.

Alfred Nobel
precis Ludwig och Robert Nobel
och det var ju i huvudsak
i Kalka så stod i Bako i dagens
Azerbajjan. Och

Ryssland växte under
sartiden som
oljeland.
Efter Lenins
maktövertagande då nationaliserade
man ju all oljenustri i Ryssland.
Man konfiskerade ju
bröderna Nobel tillgångar då.
Och
män
det ohillades ju
givetvis av
Frankrike och Storbritannien
i USA och andra länder som
dels hade egna stora oljebolag
och även oljebolag
som var verksamma
i Kalka så även skäl till exempel
fick ju sina oljetillgångar
beslagtagna av Bolshevikerna.
Själv Hollensk eller? Ja precis.
Det var ju då Royal Dutch
som det hette. Det fusionerades ju
en holländsk del och en brittisk del.
Så att
Ryssland utsats för en blockade
kunde egentligen inte exportera
någon olja de första åren
på 1920-talet. Men sen hävdades
den här blockaden.
Och då försökte
några olika företag att importera
ryska olja till Sverige
men det gick inte så särskilt bra.
Och då bestämde sig Moskva för att
man skulle kliva inordentligt på den svenska marknaden
och då gjorde man det genom då
aktiebolaget NAFTA syndikat.
Det fanns i oktober 1928.
Och det var min morfars far
Einar Kruse. Han var ekonomidirektör
där. Han var grundare där.
Han var

den viktigaste personen på NAFTA syndikat.
Men det här var inget
obetydligt företag för den Bolshevikiska
regimen egentligen? Nej verkligen inte.
I början på 1930-talet
hade NAFTA syndikat
över 500 benzinpumpar
i Sverige.
Man fanns över hela landet
och
det är också någonting som förvånade
mig när jag gjorde researchen
för boken NAFTA syndikat
att
Stalin på 1930-talet drar
500 benzinmackar i Sverige
och att det är lite helt okänt
för vår användighet i Sverige.
Vet du om man gjorde det i andra länder?
Har du någon koll på det? Ja, det gjorde de i flera länder.
Det är ju
ett eget ämne här med oljeekonomi
och oljeindustrin framväxt
och så, men kortfattat kan man säga
att
när Ryssland
1923
hade lyckats
forcera
den här blokaden
så att man kunde börja exportera olja igen.
Ja, då kunde man liksom
inte exportera i
Nord- och Sydamerika, för där dominerade
då Standard Oil, alltså
Rockefellerskarna bolag.
Och det var för långt bort.
Och i Österopa var inte efterfrågan
särskilt stor, i kolonierna längre
österutdominerade de brittiska
holländska oljebolagen.
Så att... Det var ganska naturligt
att närma sig den svenska marknaden.

Ja, därför att i Västeropa
fanns efterfrågan
och i Västeropa
tog bilism en fart
och vi fick benzinmacka.
Och då var Ryssland
snabbt på plats för att
bygga upp ett nät av benzinmackar och så.
Jag tycker, man blir ju intresserad
av oljeindustrin fram. Det ska vi inte
snacka så mycket om idag, men
när man läser in bok blir man väldigt
nyfiken. För vad jag förstår här
under den här perioden så är det ju
ganska hårt oljegopol också som gör att
att de här få och utländska
oljebolagen kan hålla ganska höga
priser på benzin, eller hur?
Och det...
Det var...
egentligen var det Standard Oil
och det var Själf
Co, Gulf
och några andra bolag vid den här
tiden. Nu talar vi i 1920-talet.
De kontrollerade i praktiken hela
den europeiska
och egentligen den globala
benzinmarknaden, genom olika
dotterbolag. Och de hade då en prissamverkan
alltså karteller
för att hålla uppe priserna.
Och det här drabbade ju inte minst
yrkestraffiken, taxiförare
lantbrukare och så vidare.
För det var inte varmands egen
dom att ha en bil egentligen på 30-talet
eller 20-talet till och med.
Precis. Så att
yrkesförande dröbbades av detta
och de började ju då sluta sig samman
i samköpsföreningar, alltså
kooperationer.

Och grunden till det som är
ok idag bildades ju då
det hette inköpscentralen till exempel.
Och de här
kooperationerna ville ju slå sig
fria från de här
västeländska internationella oljebolagen
så de började
köpa rysk den sin istället
från naftasyndikat.
Och det var ju inte för att
de hade några särskilda
positiva
böjelser för Stalin.
Utan det var ju
för att de ville ha fri konkurrens
och skäliga priser.
Och det är det här som är något ironiskt
i sammanhanget att
svenska småföretagare
hjälp
Stalin's oljebolag in
på den svenska marknaden
för att kunna skydda
sina kapitalistiska intressen
från de här stora globala
oljebolagen. Det är en viss
ironi i det. Men den oljan
det är också viktig att notera det tycker jag
att den oljan som naftasyndikat importerade
eller min morfars far importerade
till Sverige. Det var ju samma
olja som bröderna
Nobels olja. Så att
vi i Sverige känner ju till
att bröderna Nobels byggde upp oljeindustrin
i Ryssland och en hel del
känner väl till att Lenin
konfiskerade den oljan. Men vad vi
inte vet är att Eina Kruson
naftasyndikat sedan tio år senare
började importera samma olja till Sverige
igen. Så bröderna Nobels

industri i Ryssland
blev en sorts grundplåt
för kommunismens expansion
även i Sverige.
Men man bygger upp det här bensinbolaget.
Vad såg du över 500 mackar när man
var som störst? Ja, i alla fall
pumpar.
Men hundratalspensinmackar definitivt.
Man kan ju hitta om man går in i rätt arkiv
så kan man hitta ganska mycket bilder på
de här bensinmackarna faktiskt. Det är ganska
kul. Men
men
det här bolaget hade andra
syften också. Det fanns
en ganska stor underjordisk verksamhet.
Vad bestod den underjordiska
verksamheten av naftasyndikatsverksamhet?
Ja, det är det här som är
våldigt
dels är det intressant
och dels är det ett ämne
som jag verkligen skulle önska
att några doktor, andra eller forskare
sätter tänderna i ytterligare.
Men jag har ju haft en hel del i arkiv.
Ja, det har jag gjort.
Men jag tror att det finns mycket mer att rota fram
och framför allt borde det finnas saker i de ryska
arkiven men de är ju tyvärr inte
öppna.
Men kortfatta kan man säga att naftasyndikat
hade precis, jag hade givetvis
ett intresse att sälja bensin och få pengar
givetvis.
Men sedan så kunde man ju använda
de här bensinmackarna eftersom de fanns
runt om hela Sverige för att
öka kunskapen om Sverige.
Och det gjorde, det ledde fram till att
man
bokstavligen skyfflade in

ryska män
mellan 30 och 40 år i början
på 30-talet, 10-tals
35 har jag lyckats konstatera
och det var bara under 1932
framförallt.
Som flyttade till Sverige och blev
formellt sett
inspektörer eller
kontrollanter för den här verksamheten.
Och de placerades
på olika håll i Sverige, i Norrköping
och Helsingborg och Luleå och Västrå och
Göteborg och på andra håll.
Och kunde resa fritt i Sverige under
förevändning att de skulle
hitta platser
för nya bensinmackar och
uppläggningslager och de kunde
titta på hamnar och så vidare.
Och de fanns ju på orter där vi hade
regimenten, där vi hade militärövningar
där det för sig gick
våldsamma striker
under depressionsåren i början
på 30-talet och så vidare.
Och det som hände i början
på 30-talet var att
svenska medarbetare i huvudsak
då ingenjörer
och ekonomer
på naftar syndikat, de
började slå larm till polisen, till
svensk polis. Därför att de
hade ju noterat att
de här ryska medarbetarna
helt och hållet i många fall saknade
kännedom om bensinbranschen.
De var på pappret
kontrollanter och inspektörer
och skulle planera
för nya bensinanläggningar.
Men man hade inte en aning

om hur bensinmarknaden fungerade,
men de var väldigt väl insatta i
rysslands interna politiska förhållanden
och sådana saker. Det var ju
någonting som inte stämde här.
De resade land och rikade runt
och de resade fram och tillbaka
mellan Stockholm och Ryssland
eller Sovjetunionen.
Polisen började
genomföra
förhör med gamla medarbetare
och sådant.
Den här verksamheten pågick
fram till 1937
och då såldes naftar syndikat.
Varför tror du att
vi har ju ändå ett embryo till säkerhetspolis
för den här tiden som börjar växa fram
och du tar ju upp ett antal
exempel på missnöjda
medarbetare som är väldigt
ifrågasättande till vad naftar syndikat
håller på med.
Men ändå så slår egentligen
aldrig svensk polis eller svensk säkerhetspolis
ner på naftar syndikat. Vad tror du det beror på?
Jag vet faktiskt inte det.
Jag är väldigt förvånad
över att så aldrig skedde.
De kanske hade gjort det
om de hade fortsatt efter
krigsutbrottet 39?
Det är mycket möjligt.
Men de första ordentliga
genomgångarna som gjordes av
naftar syndikats personal
skedde 1932
och då hade bolaget varit
verksam redan i fyra år.
Sedan gjordes den stora
den omfattande
polisiära verksamheten av

förhör med gamla medarbetare
som gjordes först 1936.
Sedan såldes bolaget
1937.
Så det finns en hel del här som är höllt
i dunkel.
Vi vet inte heller varför
företaget såldes.
Det kan ha varit för att man var rädda
för att polisen faktiskt skulle
göra en rasia eller någonting sådant.
Men det kan ha funnits andra orsaker
till att företaget såldes också.
Men det blir också tydligt att
naftar syndikat har ytterligare
och det ska man ju sälja
bensyn för att få in västvaluta
och sen
som en cover up
för spioneri helt enkelt.
Men också
som en stödorganisation
till Sveriges kommunistiska parti.
Ja, inte bara det egentligen
utan en sorts, jag beskriver det
i boken som att naftar syndikat
blev en sorts
kommunismens halsberg i Sverige.
En snäcknutpunkt där.
Dels så
stödde företaget till svenska
kommunistiska partiet och man gjorde det
avsevärt. Man gjorde det
med stödorganisering.
Men pengar slussas igenom naftar syndikat.
Kan du, är du säker på att det var så?
Ja, jag är helt övertygad om det där
för att det var så många personer
på företaget som hade ledande funktioner
på olika sätt i den här underjordiska
apparaten. Det var ju så att
på den här tiden så kunde man
ju inte riktigt kommunicera

som kommunist via post och telegraf
för mycket, helt fritt.
Och det gjorde att man använder sig
väldigt mycket av förbindelselänkar
och kurirer. Alltså personer
som gick och lämnade brev och lappar
någonstans och sedan kom någon annan
och hämta upp det och så.
Och då fanns det ju, kommunistpartiet
hade då en sådan här
förbindelselänk till
den sovjetiska ambassaden.
Nu du säger förbindelselänker, det är en person.
Ja, det är en person som ansvarar för
kommunikationen mellan till exempel ambassaden
och partiet, mellan
sovjetiska handelstallgationen
och partiet, mellan ungdomsförbundet
och ambassaden och så vidare.
Och i stort sett alla de där
ledande kontaktpersonerna
hade ju anställning på naftasyndikat.
Och där till hade man anställt
en hel drös med
aktivistiska
kommunister, framför allt unga
kommunistaktivister. De jobbade
inte minst på naftasyndikats
stora oljelager
vid Lodden. Och det var ju
killar som sedan dök upp i samband
med strejker i
Halmstad och i Ådalen
och på andra håll.
Så att man anställde
aktivister, man stödannonserade
man förmedlade pengar
och... Vad nu du säger
stödannonserade, vad menar du då?
Ja, då menar jag att man i praktik, ja
man annonserar en hel del i
kommunistisk press. Ja, precis.
Nordsjönsflamman

och andra kommunistiska
partikopplade tidningar då,
så att de fick
ekonomiskt stöd.
Men sedan
finns det ju också
andra kopplingar
mellan bolaget och
till exempel då den
kommunistiska internationalens
Västbyrå i Berlin,
olika frontorganisationer
som Kommentern hade
till exempel
internationella arbetarhjälpen,
internationella röda hjälpen
sportinternationalen.
Det fanns ju
en hel infrastruktur
av olika kommunistiska paraplyorganisationer
som var
styrda helt och hållet från Moskva
och NAFTA syndikat
hade så att säga
de var en del
av hela den här infrastrukturen, både
vertikalt och horisontellt egentligen
både
för den kommunistiska rörelsen i Sverige
men även i vidare
europeisk kontext.
Jag är Steve
Jag gav 138 lb
i 9 månader på Golo
Jag är Amber, jag gav 128 lb
med Golo uttäckning
Om du är redo att ta bort kontrollen
gav till Golo.com nu
och se hur Golo kan jobba för dig
Detta är G-O-L-O.com
Min ljus är bättre, min
inflammation har gått
Golo gav mig liv,

jag var jäklig
det var det som hittade mig
jag tyckte allting
jag var på väg
och gav mig passed surgery
och jag såg Golo kommersial
och det var det senaste som jag försökte
för att det hittade mig
joina över 2 miljoner människor
som har hittat en bättre väg
att lösa vägen med Golo
Välkommen till Golo
G-O-L-O.com
Du beskriver ju också det
när Hitler
tar över makten 1933
i Tyskland
det är egentligen
det första han gör
det är ju att slå ner stenhårt
på kommunisterna som var väldigt starka
i Tyskland
det är ju hans första stora uppgift
och det här påverkar
även arbetet i Sverige
kan du berätta lite
Ja, under våren
1933
det tog fart framförallt
efter branden i riksdagshuset
som man skylde på kommunisterna då
och man grepp
enst tälman som var den
stalinistiska ledaren i Tyskland
och satt av honom i konstnationsläge
och
det därbyggade ju till att
Cominterns verksamhet
för Västeropa
hela den infrastrukturen slogs också
så under i samma del
ja precis, det var där låg kontoren
för som ägnas åt

att hålla
såhär kontakterna
med kommunistpartierna i olika västeropiska
och skandinaviska länder
det var därifrån man studerar
spionerna och agenterna
och det var som ett
kan man säga
huvudkontor för Västeropa
det kallades för Västerbyrå
det funkade som ett relä
mellan
västeropiska länder och Moskva
de kommunicerade med Moskva via Västerbyrå
i Vallin så när det tyska
kommunistpartier krossades då
strök Cominterns
hela verksamhet för Västeropa
det strök liksom i fallet
det slutade med att
man faktiskt på natten i mars
1933 så rådde man
över ett antal koffert här fulla
med hemliga papper och dokumenter
man rådde dem över till
flänns börjar det väl vad man rådde dem över till Danmark
Comintern då
så man tvingades helt enkelt
att evakuera verksamheten från
Tyskland
och då enligt vad jag har funnit
i min research så
fanns det bland annat en korrespondens
via den svenska underrättelse
tjänsten och den franska underrättelse
tjänsten som baserades på att fransmännen
hade beslagtagit en del
dokument från Cominternagenter
i Paris och där
i de dokumenter så framstår det sig
att en del av den här verksamheten
från Berlin
omlokalisades då till Stockholm

och ansvarig för det
var då Eina Krusem
i Målfärsvaro
och en kvinna också
som
var involverad i detta som inte ragna
och att den här verksamheten
då baserades på
eller stationerades på naftasyndikat
och det visar ju att
den svenska kommunist
det svenska kommunistpartiet och den svenska
kommunistiska rörelsen
var också involverad
i en bredare, vidare
europeisk kontext för Cominterns
arbete också
Du har egentligen redan berört lite grann
här, du hade en liten teori om
men jag vill ändå ta det som en
enskilt fråga, varför sålde
naftasyndikat år 1937
Det kan finnas flera orsaker till det
Det kan vara en
dels så kan det vara så att
industrialiseringen i Sovjetunionen
som tog fart också med, framförallt
femårsplanen 1928 till 1932
Stalin, stora industrialiseringsprojekt
och annat
det slukade ju olja
och drivmedel
så det kan ha varit så
att det helt enkelt fanns mindre volymer
tillgängliga för export
Det kan vara en orsak
En annan orsak kan vara
rent ideologisk, nämligen
att när fascismen
och nazismen växte fram
i Europa
så minskades
Sovjetunions intresse

av att försöka konkurrera
med de kapitalistiska
globala oljebolagen
Man såg
för tillfället i alla fall
den parlamentariska
demokratien som ett mindre hot än
fascismen
Man helt enkelt
prioriterade ner de här ideologiska
intressen av att försöka konkurrera
med de globala oljejeterna
En tredje orsak kan vara
att, som jag nämnde tidigare
också, att man var oroad
över den svenska polisens
mer ingående
och närgångna granskning
och det kan finnas en fjärde skäl också
nämligen
så enkelt skäl som att naftasyndikat
gick med förlust
Kanske inte så konstigt
av de här spionerna som avlönades
Ja dels
det är att företaget
inte drevs enligt om
kan man säga principer
som företag i allmänhet drivs av
det vill säga kommersiella principer
Men det är ju också så
att när naftasyndikat etablerades
i slutet på 1920-talet
och började bygga upp det här nätet
av bensinmackar, då fick man ju väldigt stora
investeringskostnader och driftskostnader
Sedan kom den ekonomiska depressionen
till följd av kraschen i Wall Street
och allt det
i början på 1930-talet när en svenska ekonomin
gick betydligt sämre
och det var dessutom priskrig
och en hel del annat

så att det är nog svårt att påstå
att naftasyndikat var en ekonomisk
stor vinstaffär
för Sovjetunionen
det var väldigt mycket röda siffror i boksluten
som förmodligen manipulerades
inför svenska myndigheter och så
för att det skulle se lite bättre
än vad det egentligen var
Men köpte naftasyndikata?
Ja, det gjorde
ett consortium av
företag entreprenörer
som
vaknutnat till oljoblogget
Gulf i USA
Så den går upp i en större aktör egentligen?
Ja, naftasyndikatsbensinmackar
övergick till att bli Gulf
i Sverige, så var det
och
en hel del av medarbetarna
de som framförallt var intresserade av att
sälja bensin
de blev nog ganska tacksamma över det
de fick bättre arbetsgivare
och fortsatte att jobba
för Gulf
medan den politiska personalen som
var anställda av ideologiska skäl
eller subversiva skäl
fick försöka sig till andra arbetsplatser
då ena kruset slutade ju också
Fredrik Malm, aktuell med boken
naftasyndikat, berättelsen om
direktör krus i Ostalins oljoblog i Sverige
Stort tack för att du kom hit idag
Ja, tack snälla
Historia nu har varit ute på en 5 år
lång resa i historia
och det här har varit fantastiskt
och vi uppskattar alla kommentarer
recensioner med er vi fått om podden

både kritiska och
översvallande positiva
Vi har gjort våga grejer och det har funkat
men om vi ska kunna ta oss till nästa
nivå så behöver jag med oss
erlyssnare
Därför välkomnar vi alla
synpunkter och idéer positiva som kritiska
Ni kan alltid kontakta
mig på UrbanAtHistoria.nu
eller kommentera på vårt Instagram-konto
eller Facebook-sida
Ge oss era bästa uppslag
på ämnen och gäster
Ju nördigare desto bättre
Så tack för de här åren
och vi kör minst lika många år
till